

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.009.04.2019

Pan Krzysztof Winkowski
Prezes Zarządu
Koło Łowieckie Nr 3 PONOWA Kluczbork
Unieszów 11
46-200 Kluczbork

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 - Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie Nr 3 PONOWA Kluczbork1 Unieszów 11 46-200 Kluczbork
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Winkowski, Prezes, od 18 maja 2019 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Krzysztof Stasiak, Prezes od 19 czerwca 2016 r. do 18 maja 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych 2. Prawdliwość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Zygmunt Świątek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/72/2019 z 5 sierpnia 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Koło.

² Dalej: Prezes lub Prezes Koła.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Koła w zakresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W kontrolowanym okresie Zarząd Koła nie w pełni zapewnił warunki umożliwiające sprawną i zgodną z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁵, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i plodach rolnych⁶ oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i plodach rolnych⁷ realizację zadań objętych niniejszą kontrolą. Świadczy o tym m.in. brak zapewnienia prawidłowej reprezentacji Koła przy zawieraniu umów o dzieło dotyczących szacowania szkód łowieckich, ustalenie w takich umowach wynagrodzenia w kwotach wyższych niż obowiązujące, jak też nieprzestrzeganie terminów wypłaty należnego poszkodowanym odszkodowania. Powyższe wskazuje na ograniczoną skuteczność nadzoru sprawowanego przez osoby wchodzące w skład Zarządu Koła (w okresie objętym kontrolą) nad wydatkowaniem środków finansowych.

NIK zwraca również uwagę, że ww. umowy o dzieło były zawierane z członkami Koła, którzy nie zostali objęci szkoleniami w zakresie szacowania szkód łowieckich, a przy realizacji tych zadań korzystali ze sprzętu, który nie stanowił własności jednostki kontrolowanej. W Kole nie dokumentowało również działań w zakresie współdziałania z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych w celu zapobiegania szkodom łowieckim.

Stwierdzono też, że w niektórych przypadkach zawierania ugód z poszkodowanymi, w sporządzanych na tą okoliczność dokumentach nie podawano części danych opisujących rozmiar szkód wyrządzanych przez zwierzynę, co pozbawiało Zarząd Koła oraz Komisję Rewizyjną możliwości sprawowania kontroli w zakresie gospodarności wydatkowania środków na odszkodowania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i plodach rolnych

Opis stanu faktycznego

1.1. Koło, w okresie objętym kontrolą, na podstawie umów dzierżawy zawartych 24 marca 2017 r. ze Starostą Kluczborskim⁹, dzierżawiło dwa polne obwody łowieckie (nr 5 Łowkowice¹⁰ i nr 7 Unieszów¹¹) obejmujące odpowiednio teren gmin Byczyna, Kluczbork, Wołczyn i Kluczbork, Wołczyn. Łączna powierzchnia

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 45, poz. 272, dalej: rozporządzenie w sprawie szacowania szkód z 2010 r.

⁷ Dz. U. poz. 776, dalej: rozporządzenie w sprawie szacowania szkód z 2019 r.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Umowy te zawierały postanowienia wskazane w art. 29a ust. 1 ustawy Prawo łowieckie.

¹⁰ Dalej: obwód łowiecki nr 5.

¹¹ Dalej: obwód łowiecki nr 7.

obwodów łowieckich wynosiła 12 183 ha (11 376 ha powierzchnia obwodów po wyłączeniach i 1 707 ha powierzchnia leśna)¹². Obwód łowiecki nr 5 był obwodem kategorii bardzo słaby, a obwód nr 7 kategorii średniej¹³. W roku gospodarczym 2017/2018 liczba członków Koła wynosiła 38, a w 2018/2019 i 2019/2020 – 39 osób.

(akta kontroli str. 100-106)

1.2. W przedłożonej na potrzeby kontroli NIK dokumentacji Koła brak było dokumentów określających sposób realizacji zadań dotyczących szacowania szkód łowieckich oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych spowodowane przez dziki, łosie, jelenie, danielę lub sarny.

Prezesa i Łowczy Koła wyjaśniając brak ww. dokumentów stwierdzili, że nie została ona opracowana, a brak działań w tym zakresie uzasadnili uregulowaniem tego zagadnienia przepisami ustawy Prawo łowieckie i rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. Ponadto wyjaśnili, że na poziomie Koła podejmowanie poszczególnych działań uzgadniano z wszystkimi członkami Koła ustnie. Szacowaniem szkód zajmowały się uprawnione osoby (po odpowiednim przeszkoleniu), których pracę koordynowali Łowczy i Skarbnik Koła.

(akta kontroli str. 519, 527, 536)

1.3. W kontrolowanym okresie szkoleniami z zakresu szacowania szkód łowieckich objętych było od sześciu do ośmiu członków Koła. I tak: a/ w roku łowieckim 2017/2018 sześciu członków Koła, b/ w roku łowieckim 2018/2019 – ośmiu, w tym dwóch od 7 grudnia 2018 r.¹⁴; c/ w roku łowieckim 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – ośmiu członków Koła.

Szkolenie dwóch członków Koła w zakresie szacowania szkód łowieckich przeprowadzone w 2018 r., nie spowodowało obciążenia kontrolowanej jednostki kosztami ich przeprowadzenia.

(akta kontroli str. 8-14)

1.4. Do ustalania powierzchni uszkodzonej przez zwierzynę wykorzystywano taśmy miernicze i krokiewki pomiarowe będące prywatną własnością Łowczego Koła. Stan upraw oraz jakość płodu rolnego ustalano na podstawie oględzin uprawy. Szacowanie wysokości plonu na uszkodzonej powierzchni dokonywano poprzez pomiar wydajności płodów rolnych na wytypowanych poletkach pomiarowych lub poprzez zważenie zebranego plonu z uszkodzonej powierzchni oraz porównanie tych danych z uzyskiwanymi wydajnościami.

(akta kontroli str. 99)

1.5. Komisja Rewizyjna Koła w okresie objętym kontrolą przeprowadziła dwie kontrole działalności Koła obejmujące lata gospodarcze 2017/2018¹⁵ oraz

¹² Powierzchnia obwodu łowieckiego nr 5 wynosiła 4 946 ha (w tym 4 674 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 326 ha powierzchni leśnej), w tym: a/ na terenie gminy: Byczyna – 2 348 ha (w tym 2 211 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 256 ha powierzchni leśnej); b/ na terenie gminy Kluczbork – 1 838 ha (w tym 1 743 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 11 ha powierzchni leśnej); c/ na terenie gminy Wołczyn – 760 ha (w tym 720 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 59 ha powierzchni leśnej). Powierzchnia obwodu łowieckiego nr 7 wynosiła 7 237 ha (w tym 6 702 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 1 381 ha powierzchni leśnej), w tym: a/ na terenie gminy Kluczbork – 3 070 ha (w tym 2 747 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 1 362 ha powierzchni leśnej); b/ na terenie gminy Wołczyn – 4 167 ha (w tym 3 955 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 19 ha powierzchni leśnej).

¹³ Ustalanej według zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska z dnia 4 grudnia 2002 r. w sprawie zasad kategoryzacji obwodów łowieckich, szczegółowych zasad ustalania czynszu dzierżawnego oraz udziału dzierżawców obwodów łowieckich w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną (Dz. U. Nr 210, poz. 1791 ze zm.), które utraciło moc z dniem 1 kwietnia 2018 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 651; dalej: ustawa zmieniająca z 2018 r.) i zastąpione rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie wskaźników i czynników służących kategoryzacji obwodu łowieckiego (Dz. U. poz. 536).

¹⁴ Szkolenie przeprowadzone przez Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu.

¹⁵ Protokół z dnia 5 kwietnia 2018 r.

2018/2019¹⁶. Zakresami tych kontroli objęto m.in. a/ prawidłowość prowadzenia dokumentacji łowieckiej i księgowej; b/ działalność administracyjno-gospodarczą oraz zagospodarowanie łowieckie; c/ sprawozdawczość łowiecką i księgową; d/ działalność finansową, rozliczenie, bilans, wykonanie preliminarza budżetowego. Z zapisów protokołów wynikało m.in., że Komisja Rewizyjna nie kontrolowała merytorycznej dokumentacji związanej z likwidacją szkód łowieckich. Działania Komisji Rewizyjnej w tym zakresie zostały ograniczone do porównania wysokości kwot wypłaconych odszkodowań za szkody łowieckie w danym łowieckim roku gospodarczym z kwotami wypłaconymi w poprzednim łowieckim roku gospodarczym¹⁷. Działalność Koła w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) nie była kontrolowana przez Komisję Rewizyjną.

Działalność Koła nie była kontrolowana – w okresie objętym kontrolą – przez inne podmioty.

(akta kontroli str. 89-98)

1.6. Zarząd Koła w oparciu o przepis art. 47 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie, pismem z 28 sierpnia 2019 r. wystąpił do jednego właściciela gruntów rolnych o wyrażenie zgody na postawienie ogrodzenia dla zabezpieczenia upraw przed powstawaniem szkód łowieckich. Właściciel tego terenu pismem z 12 września 2019 r. wyraził zgodę na postawienie ogrodzenia w granicach działki, po zawarciu stosownej umowy.

(akta kontroli str. 511-512)

W przedłożonej na potrzeby kontroli NIK dokumentacji Koła brak było innych dokumentów wskazujących na realizację zadania określonego w art. 47 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie, tj. współdziałania Koła z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom w łowieckich latach gospodarczych 2017/2018 oraz 2018/2019.

Prezesi i Łowczy Koła wyjaśniając powyższe stwierdzili, że działalność Koła nie wymaga sporządzania dokumentacji obrazującej realizację poszczególnych działań, gdyż członkowie Koła wywodzą się z terenów jego obwodów. Sami są mieszkańcami tych terenów, niejednokrotnie rolnikami, znają się z innymi mieszkańcami. Na bieżąco są informowani o zamiarach dotyczących obsiania arealu rolnego – niejednokrotnie nawet z rocznym wyprzedzeniem. Koło w sposób czynny współdziała z rolnikami m.in. poprzez wydawanie sznurów hukowych, płynnych środków odstraszających, jak też częstym wychodzeniu na obchody terenów obwodów łowieckich.

(akta kontroli str. 519, 527, 536)

1.7. W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 koszty działalności Koła wyniosły ogółem 338 219 zł, z tego 159 142 zł (47,1%) w związku z realizacją obowiązku szacowania szkód łowieckich. Na kwotę 159 142 zł składały się wydatki Koła m.in. na: wypłacone odszkodowania 130 653,80 zł (82,1%); wynagrodzenia osób dokonujących szacowania szkód 22 976 zł (14,4%), w tym 19 976 zł (86,9%) dla członków Koła szacujących szkody i 3 000 zł (13,1%) dla rzeczoznawców; zakup pirotechnicznych i chemicznych środków odstraszających 4 704,03 zł (3%).

W łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 koszty takie wynosiły odpowiednio 254 956 zł i 86 598 zł (34%). Na kwotę 86 598 zł składały się wydatki Koła m.in. na: wypłacone odszkodowania 70 730,37 zł (81,7%); wynagrodzenia osób dokonujących szacowania szkód 6 597 zł (7,6%), w tym 5 747 zł (87,1%) dla

¹⁶ Protokół z dnia 3 maja 2019 r.

¹⁷ W protokole z dnia 5 kwietnia 2018 r.: Odszkodowania za szkody łowieckie 2017/18 wynosiły 159 142 zł, rok wcześniej 128 268 zł. W protokole z dnia 3 maja 2019 r.: Odszkodowania za szkody w roku 2018/19 wynosiły 86 598 zł, a we wcześniejszym roku gospodarczym – 159 142 zł.

członków Koła szacujących szkody i 850 zł (12,9%) dla rzeczoznawców; zakup pirotechnicznych i chemicznych środków odstraszających 5 989,36 zł (6,9%); zapłatę usług prawnych¹⁸ 3 184,55 zł (3,7%).

Do dnia 31 sierpnia 2019 r. koszty działalności Koła ogółem wyniosły 108 527 zł, z tego 56 764 zł (52,3%) poniesiono w związku z realizacją obowiązku szacowania szkód łowieckich. Na kwotę 56 764 zł składały się wydatki Koła na: wypłacone odszkodowania 52 703 zł (92,8%); wynagrodzenia osób dokonujących szacowania szkód 1 644 zł (2,9%), w tym 1 200 zł (73%) dla rzeczoznawców; zakup pirotechnicznych i chemicznych środków odstraszających 1 248,64 zł (2,2%); zapłatę usług prawnych 1 168,04 zł (2,1%).

(akta kontroli str. 217-218)

1.8. Koło nie otrzymało wytycznych Polskiego Związku Łowieckiego określających sposób realizacji zadań dotyczących szacowania szkód oraz wypłaty odszkodowań.

Prezesi i Łowczy Koła wyjaśniając brak ww. dokumentów stwierdzili, że Polski Związek Łowiecki nie opracował dla wszystkich kół łowieckich jednolitego dokumentu (regulaminu, instrukcji) określającego sposób postępowania przy szacowaniu szkód łowieckich. Koło w kontrolowanym okresie otrzymywało z Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Opolu tylko informacje o zmianach przepisów dotyczących szacowania szkód, wzory protokołów dotyczących oględzin i ostatecznego szacowania szkód. Składający wyjaśnienia stwierdzili ponadto, że ich zdaniem nie jest możliwym opracowanie jednolitego dokumentu określającego sposób postępowania przy szacowaniu szkód łowieckich – czy to w formie instrukcji, czy też regulaminu – określającego tryb postępowania przy szacowaniu szkód łowieckich.

(akta kontroli str. 519, 527, 536)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nie zapewniono prawidłowej reprezentacji Koła przy zawieraniu umów o dzieło dotyczących szacowania szkód łowieckich, jak też nie stosowano obowiązujących stawek za wykonanie takich szacowań.

Koło w kontrolowanym okresie na wynagrodzenia dla członków Koła szacujących szkody łowieckie wydatkowało ogółem 25 723 zł, z tego 19 976 zł (77,7%) w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 oraz 5 747 zł (22,3%) w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019¹⁹. Wydatkowanie środków finansowych następowało na podstawie umów o dzieło, w których m.in.: a/ wyszczególniono rodzaj dzieła, tj. szacowanie szkód łowieckich; b/ określono okres realizacji oraz wysokość wynagrodzenia; c/ sposób odbioru wykonanych prac, tj. w siedzibie Koła na podstawie protokołu przekazania w obecności przedstawicieli Koła i wykonawcy dzieła.

Z treści dokumentacji umów i rachunków do tych umów wynikało m.in., że: a/ Koło z członkami Koła na szacowanie szkód łowieckich zawarło ogółem 21 umów, w tym 16 umów zawartych zostało 20 grudnia 2017 r.²⁰, a pięć umów zawarto 30 grudnia 2018 r.²¹; b/ 20 umów ze strony Zarządu Koła zostały podpisane przez jedną osobę go reprezentującą, i tak: w 2017 r. 16 umów podpisał Skarbnik Koła, jedną umowę Prezes Koła²²; w 2018 r. cztery umowy podpisał Skarbnik Koła –

¹⁸ Reprezentowanie Koła w postępowaniu sądowym.

¹⁹ Koło w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 do dnia kontroli NIK nie ponosiło wydatków na wynagrodzenia członków Koła szacujących szkody łowieckie.

²⁰ Umowy o dzieło nr: 69/2017 ÷ 83/2017, 87/2017.

²¹ Umowy o dzieło nr: 28/2018, 29/2018, 31/2018 ÷ 33/2017.

²² Umowa nr 81/2017 dla Skarbnika Koła

jedna umowa nie została podpisana przez osoby reprezentujące Zarząd Koła²³; c/ w umowach zawartych w 2017 r. wyszczególniono osiem okresów realizacji prac, dla których jako datę końcową wskazano 20 grudnia 2017 r.²⁴; w 2018 r. wskazano dwa okresy realizacji prac z datą końcową 30 grudnia 2018 r.²⁵ (zapis § 2 umów o dzieło); d/ do wyceny jednego szacowania szkody łowieckiej stosowana była stawka 80 zł netto, tj. 93 zł brutto; e/ w treści umów nie określono ilości, jak też rodzaju czynności członka Koła dotyczących szacowania szkody łowieckiej (ogłędziny, szacowanie ostateczne); f/ w treści umów określano wysokość wynagrodzenia netto, która wynosiła od 160 zł do 3 560 zł dla umów z 2017 r. oraz od 80 zł do 2 840 zł dla umów z 2018 r. (zapis § 5 umów o dzieło); g/ przy odbiorze prac nie sporządzano protokołów przekazania (wymóg określony w § 7 umów o dzieło).

(akta kontroli str. 217-218, 562-623)

Uchwałą nr 3/2013 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków Koła z 16 lutego 2013 r. ustalono, że członkowie Koła będą otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 80 zł brutto – za oszacowanie szkody łowieckiej (wstępnej, wstępnej będącej ostateczną, wstępnej i ostatecznej) bez względu na ilość wyjazdów lub 40 zł brutto – w przypadku, gdy osoba szacująca dokonała tylko ogłędzin szkody wstępnej i z powodów losowych nie mogła dokonać szacowania ostatecznego.

(akta kontroli str. 561)

W myśl § 49 ust. 1 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego z 2019 r.²⁶ (oraz § 66 ust. 1 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego z 2005 r.²⁷) oświadczenia woli w imieniu koła składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i osoba przez zarząd koła do tego upoważniona.

(akta kontroli str. 26, 64)

Były Prezes Koła wyjaśniając powyższe nieprawidłowości stwierdził m.in., że *wszystkie umowy na wykonywanie prac przez członków Koła podpisywane są przez Prezesa Koła i Skarbnika, który w naszym Kole zajmował się doborem ludzi do ich realizacji. Brak mojego podpisu na przedmiotowych umowach o dzieło wynika z faktu nieprzedkładania mi ich do podpisu przez Skarbnika Koła. Wielokrotnie Skarbnik Koła był proszony o przedłożenie mi tych dokumentów, jednak ich mi nie przedkładał tłumacząc się przekazaniem do Biura Rachunkowego Profit. Prowadząca to biuro była poinformowana, że dla ważności zobowiązań Koła niezbędnym jest ich potwierdzenia przez dwóch członków Zarządu Koła. Przedmiotowa dokumentacja nie była przez Biuro Rachunkowe Profit zwracana do Koła, tylko była odbierana bezpośrednio przez Skarbnika Koła, który ją przechowywał. W przypadku kiedy sam zajmował się realizacją zlecenia powinien je podpisać w uzgodnieniu z Prezesem Koła inny wyznaczony członek Zarządu Koła. Łowczy Koła nie był przeze mnie nigdy upoważniony do podpisywania lub stemplowania żadnych dokumentów księgowych. Biuro rachunkowe, które prowadzi naszą księgowość nie powinno takich dokumentów przyjąć do rozliczenia, a o tym fakcie niezwłocznie mnie powiadomić.*

(akta kontroli str. 628-629, 644-645)

²³ Umowa nr 32/2018 dla Skarbnika Koła. W umowie oraz rachunku do tej umowy zostały naniesione pieczętki Łowczego Koła, jako osoby reprezentującej Zarząd Koła – bez naniesienia podpisu.

²⁴ Po jednej umowie z okresem realizacji prac od dnia: 1 marca (nr 70/2017), 1 lipca (nr 81/2017), 26 lipca (nr 78/2017), 2 sierpnia (nr 76/2017), 1 października (nr 71/2017), 1 grudnia (nr 69/2017); pięć umów z okresem realizacji od dnia 1 września (nr 72/2017 + 75/2017, 77/2017, 79/2017, 80/2017 i 82/2017); dwie umowy z okresem realizacji od dnia 10 października (nr 83/2017 i 87/2017).

²⁵ Jedna umowa z okresem realizacji prac od dnia 1 września (nr 28/2018); cztery umowy z okresem realizacji prac od dnia 20 grudnia (nr 29/2018, 31/2018 + 33/2018).

²⁶ Przyjętego uchwałą XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z 16 lutego 2019 r.

²⁷ Przyjętego uchwałą XXI Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z 2 lipca 2005 r.

Skarbnik Koła wyjaśniając powyższe nieprawidłowości stwierdził m.in., że *Fakt zawierania umów na szacowanie szkód łowieckich był znany wszystkim członkom Koła. Umowy w tym zakresie były corocznie zawierane i w umowach tych wyszczególniano ze strony Koła mnie, jako Skarbnika oraz (...) Prezesa Koła. Nie wiem dlaczego druga osoba, tj. Prezes Koła lub inny członek Zarządu Koła nie złożył podpisu pod tymi umowami. Druk umowy o dzieło był formularzem przygotowanym z wykorzystaniem arkusza Excela, w którym były wprowadzone formuły. Dlatego dla uniknięcia zmian w tym formularzu nie były podawane w umowie szczegółowe dane dotyczące szacowania szkód łowieckich (ilość ogłędzin lub szacowań ostatecznych). Na podstawie ewidencji szkód wyliczałem ilość czynności (oraz ich rodzaj) wykonywanych przez daną osobę w ww. zakresie, a do umowy o dzieło wstawiałem tylko kwotę wynikającą z pomnożenia tych ilości i odpowiadającym im stawkom wynagrodzenia. Ponieważ w działalności gospodarczej Koła możemy wyróżnić dwa okresy, tj. rok kalendarzowy (będący podstawą do rozliczeń podatkowych) oraz łowiecki rok gospodarczy (będący podstawą do rozliczenia działalności Koła w okresie od 1 kwietnia roku bieżącego do 31 marca roku następnego). Dla uniknięcia nieporozumień przyjęto, że rozliczenia dotyczące wynagrodzeń za szacowanie szkód łowieckich będą miały miejsce pod koniec roku kalendarzowego (w grudniu), tj. w okresie, gdy już wszystkie szkody zostały oszacowane. Nie zwróciłem uwagi, że w umowach była wprowadzona formuła dotycząca kwoty netto. Natomiast poprzedni Skarbnik Koła poinformował mnie, że wynagrodzenia wynoszą 40 zł i 80 zł – bez podania, że jest to kwota brutto. W przypadku szacowania szkód łowieckich zbędnym było tworzenie dodatkowego protokołu z otrzymania w ciągu roku dokumentów szacowania szkód.*

(akta kontroli str. 634-635, 650-651)

Łowczy Koła wyjaśniając przyczyny braku jego podpisów pomimo ostemplowania umów jego pieczęcią imienną stwierdził m.in., że *nie pamięta ani tych umów ani momentu złożenia pieczęćki na tych dokumentach, ponieważ nie zajmowałem się sporządzaniem takich dokumentów.*

(akta kontroli str. 639)

Najwyższa Izba Kontroli wypłacenie członkom Koła wynagrodzeń za szacowanie szkód łowieckich w kwotach wyższych niż wynikające z uchwały nr 3/2013 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków Koła z 16 lutego 2013 r. ocenia jako działanie niegospodarne, w następstwie którego wystąpiła szkoda w majątku Koła wynosząca co najmniej 4 803 zł. Zawieranie umów z członkami Koła naruszało natomiast postanowienia Statutu Polskiego Związku Łowieckiego w zakresie ważności oświadczeń woli składanych w imieniu Koła.

OCENA CZĄSTKOWA

Z uwagi na zakres stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w tym obszarze.

OBSZAR

2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań

Opis stanu faktycznego

2.1. W kontrolowanym okresie Koło realizowało obowiązek określony w § 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r., tj. prowadzenia ewidencji zgłoszeń wyrządzonych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych. W ewidencji tej, prowadzonej oddzielnie dla każdego roku kalendarzowego, odnotowywano m.in. a/ dane osobowe zgłaszającego szkodę

i członków Koła dokonujących szacowania szkód; b/ miejscowość położenia uprawy; c/ rodzaj uprawy; d/ daty zgłoszenia szkody, przeprowadzenia szacowania szkód oraz wypłaty odszkodowania; e/ wysokość wypłaconego odszkodowania. W ewidencji z 2017 r., w okresie od 3 lutego do 6 grudnia, odnotowano przyjęcie 114 szkód²⁸; w ewidencji z 2018 r. odnotowano przyjęcie przez Koło 70 zgłoszeń szkód, z tego dwóch szkód z 2017 r. (poz. 1 i 2 zgłoszenia odpowiednio 14 marca i 16 lipca 2017 r.; wypłata odszkodowań 12 stycznia 2018 r.) i 68 szkód z 2018 r. (zgłoszonych w okresie od 3 kwietnia do 19 grudnia); w ewidencji z 2019 r., odnotowano przyjęcie przez Koło 65 zgłoszeń szkód, w tym jednej szkody z 2018 r. (poz. 1 obejmująca zgłoszenie z 19 lipca 2018 r., w następstwie którego wypłata odszkodowania nastąpiła 15 stycznia 2019 r.) oraz 64 szkód z 2019 r. (zgłoszonych w okresie od 22 lutego do 18 sierpnia).

(akta kontroli str. 189-216)

2.2. W dokumentacji Koła, przedłożonej na potrzeby kontroli NIK, brak było dokumentów poświadczających realizację – w okresie objętym kontrolą – obowiązku określonego w § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r., tj. poinformowania burmistrzów Buczyny, Kluczborka, Wołczyna oraz Izby Rolniczej w Opolu o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 99-512)

2.3. Rozmiar szkód wyrządzanych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych na terenie dzierżawionych przez Koło obwodów obejmował: a/ w roku gospodarczym 2017/2018 – 61,79 ha powierzchni zredukowanej (w tym 2,72 ha łąk); b/ w roku gospodarczym 2018/2019 – 74,75 ha powierzchni zredukowanej (w tym 2,37 ha łąk); c/ w roku gospodarczym 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 52,18 ha powierzchni zredukowanej (w tym 16,01 ha łąk).

(akta kontroli str. 219-224)

W kontrolowanym okresie szkody w uprawach i płodach rolnych wyrządzały dziki, jelenie i sarny. W największej liczbie szkód uczestniczyły dziki – ogółem w 243 szkodach (112 szkód w gospodarczym roku łowieckim 2017/2018; 66 szkód w 2018/2019; 65 szkód do 31 sierpnia 2019 r. w 2019/2020). Jelenie uczestniczyły ogółem w 66 szkodach (41; 18; 7), a sarny w 34 (23, 8, 3).

Uprawami, w których najczęściej były wyrządzane szkody były: pszenica – ogółem 126 szkód (60 szkód w gospodarczym roku łowieckim 2017/2018; 26 szkód w 2018/2019; 40 szkód w 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.)), kukurydza – ogółem 37 szkód (20; 15; 2), rzepak – ogółem 34 szkody (15; 14; 5), jęczmień – ogółem 26 szkód (7; 9; 10) oraz łąki – ogółem 23 (5; 5; 13).

(akta kontroli str. 197-216, 219-222)

2.4. Największe wartościowo odszkodowania Koło wypłacało za szkody łowieckie wyrządzone w uprawach: a/ kukurydzy – ogółem wypłacono 100 333,54 zł, w tym: 69 744,25 zł w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018, 28 989,29 zł w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 oraz 1 600 zł w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.), b/ pszenicy – ogółem wypłacono 84 410 zł, w tym w poszczególnych latach gospodarczych odpowiednio 22 955 zł, 18 220 zł oraz 43 235 zł, c/ rzepaku – ogółem wypłacono 44 759,45 zł, w tym w poszczególnych latach gospodarczych odpowiednio 22 955 zł, 5 046 zł oraz 3 660 zł, d/ jęczmienia – ogółem wypłacono 7 871,60 zł, w tym w poszczególnych latach gospodarczych odpowiednio 2 600 zł, 1 713,60 zł oraz

²⁸ W ewidencji z 2016 r., w okresie od 2 kwietnia do 31 października, odnotowano przyjęcie przez Koło 140 zgłoszeń szkód.

3 558 zł. Ponadto za szkody wyrządzone na łąkach wypłacono ogółem 14 848,68 zł, w tym w poszczególnych latach gospodarczych odpowiednio 2 620 zł, 2 335,68 zł oraz 9 893 zł.

(akta kontroli str. 197-216, 219-222)

2.5. W łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 Koło otrzymało ogółem 116 wniosków o szacowanie szkód w uprawach i płodach rolnych (20 w obwodzie łowieckim nr 5²⁹ i 96 w obwodzie łowieckim nr 7³⁰), z czego 89 spraw zakończonych zostało wypłatą odszkodowania (18³¹ i 71³²). W łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 wpłynęło 67 wniosków (10³³ i 57³⁴) – 38 zakończonych wypłatą odszkodowania (4³⁵ i 34³⁶), a w roku gospodarczym 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) wpłynęło 65 wniosków (14³⁷ i 51³⁸) – 50 zakończonych wypłatą odszkodowania (11³⁹ i 39⁴⁰).

Koło z tytułu szkód w uprawach i płodach rolnych w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 wypłaciło ogółem 138 458,70 zł (27 484,71 zł za szkody w obwodzie łowieckim nr 5⁴¹ i 110 973,99 zł za szkody w obwodzie łowieckim nr 7⁴²). W łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 wysokość wypłaconych odszkodowań wynosiła 60 681,17 zł (8 740 zł⁴³ i 51 941,17 zł⁴⁴), a w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 do 31 sierpnia 2019 r. wypłacono 61 946 zł odszkodowań (12 613 zł⁴⁵ i 49 333 zł⁴⁶).

W kontrolowanym okresie, na podstawie art. 48 pkt. 4 Prawa łowieckiego, miał miejsce jeden przypadek odmowy wypłaty odszkodowania. W pozostałych przypadkach, w których nie doszło do wypłaty odszkodowania, przyczyną takiego stanu był brak informacji poszkodowanego o terminie sprzętu uszkodzonej uprawy, warunkującej przeprowadzenie szacowania ostatecznego, o którym mowa w art. 46c ustawy Prawo łowieckie.

(akta kontroli str. 197-216, 219-222)

2.6. W okresie objętym kontrolą miał miejsce jeden przypadek podjęcia działań na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie⁴⁷, tj. próby polubownego rozstrzygnięcia sporu o wysokość odszkodowania za szkody w uprawie rzepaku⁴⁸. Mediacja przeprowadzona 16 października 2017 r. przy udziale m.in. przedstawicieli gminy Kluczbork oraz Izby Rolniczej w Opolu nie przyniosła rozstrzygnięcia sporu pomiędzy Kołem a poszkodowanym, który wniósł pozew do sądu. Opis postępowania stron dla oszacowania szkody i wypłaty odszkodowania przedstawiono w pkt. 2.10. Wystąpienia.

(akta kontroli str. 449-510)

²⁹ Z terenu gminy: Byczyna 9 wniosków, Kluczbork 8 wniosków, Wołczyn 3 wnioski.

³⁰ Z terenu gminy: Kluczbork 34 wnioski, Wołczyn 62 wnioski.

³¹ Z terenu gminy: Byczyna 7 wniosków, Kluczbork 8 wniosków, Wołczyn 3 wnioski.

³² Z terenu gminy: Kluczbork 27 wniosków, Wołczyn 44 wnioski.

³³ Z terenu gminy: Byczyna 7 wniosków, Kluczbork 2 wnioski, Wołczyn 1 wniosek.

³⁴ Z terenu gminy: Kluczbork 33 wnioski, Wołczyn 24 wnioski.

³⁵ Z terenu gminy: Byczyna 2 wnioski, Kluczbork 1 wniosek, Wołczyn 1 wniosek.

³⁶ Z terenu gminy: Kluczbork 13 wniosków, Wołczyn 21 wniosków.

³⁷ Z terenu gminy: Byczyna 3 wnioski, Kluczbork 11 wniosków, Wołczyn 0 wniosków.

³⁸ Z terenu gminy: Kluczbork 19 wniosków, Wołczyn 32 wnioski.

³⁹ Z terenu gminy: Byczyna 1 wniosek, Kluczbork 10 wniosków.

⁴⁰ Z terenu gminy: Kluczbork 12 wniosków, Wołczyn 27 wniosków.

⁴¹ Z tego za szkody na terenie gminy: Byczyna 21 524,21 zł, Kluczbork 4 337 zł, Wołczyn 1 623,50 zł.

⁴² Z tego za szkody na terenie gminy: Kluczbork 38 405,34 zł, Wołczyn 72 568,65 zł.

⁴³ Z tego za szkody na terenie gminy: Byczyna 6 500 zł, Kluczbork 1 000 zł, Wołczyn 1 240 zł.

⁴⁴ Z tego za szkody na terenie gminy: Kluczbork 24 239,40 zł, Wołczyn 27 701,77 zł.

⁴⁵ Z tego za szkody na terenie gminy: Byczyna 1 000 zł, Kluczbork 11 610 zł.

⁴⁶ Z tego za szkody na terenie gminy: Kluczbork 23 593 zł, Wołczyn 25 740 zł.

⁴⁷ Przepis ten uchylił art. 1 pkt 26 ustawy zmieniającej z 2018 r. która weszła w życie 1 kwietnia 2018 r.

⁴⁸ Wniosek nr 9 w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018.

2.7. W kontrolowanym okresie na podstawie 103 ugód z rolnikami (23 ugody na obszarze obwodu łowieckiego nr 5 i 80 na obszarze obwodu łowieckiego nr 7) Koło wypłaciło odszkodowania w kwocie ogółem 138 759,90 zł (w tym 25 650 zł za szkody łowieckie w obwodzie nr 5 i 113 109,90 zł za szkody łowieckie w obwodzie nr 7). W gospodarczym roku łowieckim 2017/2018 Koło zawarło 38 ugód (10 i 28), na podstawie których wypłaciło odszkodowania w kwocie ogółem 49 750,50 zł (6 950 zł i 42 800,50 zł), w gospodarczym roku łowieckim 2018/2019 Koło zawarło 22 ugody (3 i 19), na podstawie których wypłaciło odszkodowania w kwocie ogółem 42 839,40 zł (7 500 zł i 35 339,40 zł). W gospodarczym roku łowieckim 2019/2020, do 31 sierpnia 2019 r., Koło zawarło 43 ugody (10 i 33), na podstawie których wypłaciło odszkodowania w kwocie ogółem 46 170 zł (11 200 zł oraz 34 970 zł).

(akta kontroli str. 223)

Badanie protokołów dotyczących 37 szkód łowieckich⁴⁹, w których odnotowano uzgodnienie wartości odszkodowań wykazało, że w przypadku 16 szkód (43,2%) uzgodnienie poprzedzono wyliczeniem szacunkowej wartości szkody. Dla pozostałych 21 szkód w protokołach podano niektóre elementy określające rozmiar szkody i wysokość odszkodowania (w pięciu protokołach nie podano procentu uszkodzenia uprawy, w 16 protokołach nie podano obszaru uszkodzonej uprawy oraz procentu uszkodzenia uprawy). Zdaniem NIK brak ww. informacji pozbawiał Zarząd Koła oraz Komisję Rewizyjną możliwości sprawowania kontroli w zakresie gospodarności wydatkowania środków na odszkodowania.

(akta kontroli str. 225-236)

2.8. W okresie objętym kontrolą z uprawnień określonych w art. 46d ustawy Prawo łowieckie, tj. możliwości wniesienia odwołania do nadleśniczego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody skorzystał jeden rolnik, który 27 marca 2019 r. zgłosił wystąpienie szkody łowieckiej w uprawie pszenżyta (pole o powierzchni 17,44 ha, szkoda wyrządzona przez dziki i jelenie).

Koło, w wyniku oględzin uprawy przeprowadzonych 4 kwietnia 2019 r. z udziałem rzeczoznawcy (ale bez udziału przedstawiciela Izby Rolniczej w Opolu), stwierdziło m.in. dobrą jakość uprawy oraz uszkodzenia w wysokości 12,6% (faza kwitnięcia trawy). W protokole oględzin nie odnotowano wniesienia zastrzeżeń poszkodowanego, który 8 kwietnia 2019 r. złożył w Nadleśnictwie Kluczbork odwołanie od wstępnego szacowania szkody. Przedstawiciele Nadleśnictwa Kluczbork przy udziale poszkodowanego i przedstawicieli Koła przeprowadzili 15 kwietnia 2019 r. ponowne oględziny uszkodzonej uprawy, stwierdzając, że ustalony stopień uszkodzenia uprawy (12,6%) został określony prawidłowo. Decyzją z dnia 24 kwietnia 2019 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Kluczbork określił szacunkowy procent zniszczenia uprawy na 12,6%.

Poszkodowany 5 lipca 2019 r. wystąpił do Koła o ostateczne oszacowanie szkody. W wyniku szacowania ostatecznego 12 lipca 2019 r. ustalono, że uprawa została zniszczona w 13,5% i wyliczono wysokość odszkodowania na kwotę 9 075 zł⁵⁰. Rolnik nie wniósł zastrzeżeń ani do szacowania szkody ani też w odniesieniu do wysokości wyliczonego odszkodowania.

(akta kontroli str. 441-448)

⁴⁹ Na podstawie których wypłacono odszkodowania o wartości ogółem 60 092 zł, z tego 9 963 zł na podstawie 10 protokołów sporządzonych w okresie od 20 listopada 2018 r. do 21 marca 2019 r., tj. okresie nieobowiązania przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 49 ustawy Prawo łowieckie dotyczących szacowania szkód łowieckich.

⁵⁰ Przy ustalaniu wysokości odszkodowania wykonano ważenie kłosów z 1 m², ustalono wysokość plonu z 1 ha, cenę 1 dt plonu (cena dnia netto według CEDROB), jak też wyliczono nieponiesione transportu zbioru.

2.9. W kontrolowanym okresie wszystkie 248 szacowania szkód łowieckich przeprowadzono przy udziale poszkodowanych. W trakcie szacowań nie byli obecni przedstawiciele Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiu⁵¹.

(akta kontroli str. 197-216, 223-440)

W udostępnionej do szczegółowego badania dokumentacji będącej w posiadaniu jednostki kontrolowanej brak było dowodów potwierdzających realizację obowiązku wynikającego z art. 46a ust. 3 oraz z art. 46c ust. 4 ustawy Prawo łowieckie, tj. zawiadamiania OODR o planowanym terminie i miejscu dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego szkód łowieckich w uprawach i plodach rolnych.

(akta kontroli str. 197-216, 520, 526, 537)

2.10. W kontrolowanym okresie jeden poszkodowany rolnik zgłosił zastrzeżenia do protokołu oględzin oraz ostatecznego szacowania szkód łowieckich⁵². W protokole oględzin z 24 marca 2017 r. (uprawa rzepak ozimy na powierzchni 18,17 ha) zapisano m.in., że około 0,90 ha zostało uszkodzone przez dziki, sarny i jelenie, natomiast zdaniem rolnika uszkodzenia te dotyczyły 20% uprawy (3,60 ha). Pismem z 24 marca 2017 r. rolnik zwrócił się o przeprowadzenie ponownego szacowania szkody z udziałem przedstawiciela Izby Rolniczej w Opolu. W protokole z oględzin i szacowania szkody z 3 kwietnia 2017 r., podpisanym przez Łowczego Koła i inspektora Izby Rolniczej w Opolu, zapisano m.in., że podjęta przez inspektora Izby Rolniczej próba mediacji i polubownego zakończenia sprawy została odrzucona przez poszkodowanego. Przeprowadzone pomiary i wyliczenia wykazały, że na dzień oględzin uprawa uległa całkowitemu zniszczeniu na powierzchni 1 ha, a uszkodzenia występują na 15,5% jego powierzchni (2,79 ha). Ustalono, że ostateczne wyliczenie wysokości szkody nastąpi przed zbiorem uprawy.

Ostateczne szacowanie szkody przeprowadzono 1-2 sierpnia 2017 r. z udziałem inspektora Izby Rolniczej w Opolu, ustalając wysokość szkody w uprawie na poziomie 71,20 dt (zgodnie z obliczeniem wykonanym przez inspektora Izby Rolniczej w Opolu). W oparciu o powyższe rzeczoznawca rolniczy dokonał dwukrotnie wyliczenia wysokości odszkodowania dla rolnika (bez podania dat ich sporządzania), ustalając je w kwotach 7 455,20 zł i 8 891,40 zł. W okresie od 29 sierpnia do 15 września 2017 r. Koło prowadziło korespondencję z poszkodowanym informując go m.in., że z uwagi na zawilości i trudności w szacowaniu szkody odszkodowanie zostanie zapłacone do 15 września 2017 r., jak też otrzymując zwrotnie informację od rolnika, że żąda on odszkodowania w wysokości 35 000 zł. Pierwotnie ustalona kwota 7 455,20 zł została zapłacona przez Koło 22 września 2017 r., tj. po 51 dniach od dnia ostatecznego oszacowania szkody i 8 dniach od dnia zakończenia wymiany korespondencji z poszkodowanym.

Urząd Miejski w Kluczborku pismem z 3 października 2017 r. poinformował Koło, że 16 października 2017 r. na wniosek poszkodowanego zostanie podjęta mediacja w sprawie wysokości odszkodowania. W protokole z mediacji zapisano m.in., że rolnik żądał odszkodowania w wysokości 30 000 zł (zgadzając się na jego ograniczenie do kwoty 25 000 zł w celu polubownego zakończenia sporu), a strony w wyniku mediacji nie doszły do porozumienia. Koło 12 stycznia 2018 r. przelało na konto poszkodowanego rolnika kwotę 1 436,20 zł, zwiększając tym samym kwotę wypłaconego odszkodowania do 8 891,40 zł. Zdaniem poszkodowanego należne mu odszkodowanie powinno być wynieść co najmniej

⁵¹ Dalej: OODR lub WODR.

⁵² Zgłoszenia szkód zaewidencjonowane 14 marca 2017 r. (poz. 9) i 22 września 2017 r. (poz. 72) ewidencji gospodarczego roku łowieckiego 2017/2018.

28 473,15 zł, co po pomniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania dawało kwotę 19 581,75 zł.

Poszkodowany 5 kwietnia 2018 r. wystąpił do Sądu Rejonowego w Kluczborku z pozwem przeciwko Kołu o zapłatę 9 900 zł (powód postanowił dochodzić z kwoty 19 581,75 zł tylko część roszczenia, tj. kwotę 9 900 zł) wraz z odsetkami od 29 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty.

Do dnia zakończenia kontroli NIK postępowanie sądowe nie zostało zakończone.

(akta kontroli str. 449-510)

2.11. Badanie prawidłowości realizowania przez Koło procedury szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych, przeprowadzone dla 57 losowo wybranych spraw z okresu objętego kontrolą⁵³, wykazało m.in. że: a/ wszystkie wnioski o szacowanie szkód były składane przez poszkodowanych w terminach określonych przepisami rozporządzeń w sprawie szacowania szkód z 2010 r. oraz z 2019 r.; b/ w przypadku 32 wniosków poszkodowani rolnicy nie podali wszystkich elementów, o których mowa w art. 46 ust. 4 ustawy Prawo łowieckie⁵⁴; c/ wszystkie wnioski rozpatrywano przy udziale poszkodowanych w terminach określonych w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. (do 31 marca 2018 r.) i w art. 46a ust. 2 ww. ustawy (począwszy od 1 kwietnia 2018 r.), przy czym w rozpatrywaniu wniosków nie brali udziału przedstawiciele OODR; d/ podczas szacowania 37 szkód łowieckich (71,2% badanych) w protokołach oględzin lub szacowania ostatecznego nie odnotowano danych pozwalających na wyliczenie wysokości odszkodowania (a dotyczących m.in. procentowej wielkości zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze, wysokości plonu z 1 ha uprawy) – w dokumentach tych zawarte zostały natomiast zapisy o wspólnym uzgodnieniu wysokości odszkodowania, tj. zawarciu ugody; e/ szkody w uprawach i płodach rolnych zostały wyrządzone przez dziki (w 56 przypadkach), jelenie (w 8 przypadkach) i sarny (w 5 przypadkach); f/ szkody zostały wyrządzone w łąkach (w 6 przypadkach) oraz m.in. uprawach pszenicy (w 22 przypadkach), kukurydzy (w 11 przypadkach) oraz jęczmienia (w 9 przypadkach); g/ stwierdzany stan upraw i płodów rolnych określano jako dobry; h/ łączna powierzchnia upraw, na których wystąpiły szkody, wyniosła 689,42 ha, a powierzchnia uszkodzonych upraw - 173,14 ha; i/ protokoły z oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzano niezwłocznie w ilości zależnej od liczby stron uczestniczących w szacowaniu szkód łowieckich; j/ do protokołów oględzin lub szacowania ostatecznego nie były wnoszone zastrzeżenia; k/ łączna wysokość odszkodowań wyniosła 86 906,83 zł (w tym 60 092 zł wypłacono na podstawie ugód zawartych pomiędzy Kołem a poszkodowanymi); l/ w przypadku sześciu szkód wypłata odszkodowania nastąpiła po upływie terminu określonego w § 6 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. oraz w art. 46c ust. 8 ustawy Prawo łowieckie (przy czym wypłacane z opóźnieniem odszkodowania nie były powiększane o odsetki); ł/ w szacowaniach szkód łowieckich nie brali udziału

⁵³ Na podstawie których wypłacono odszkodowania o wartości ogółem 96 869,83 zł z tego 9 963 zł na podstawie 10 protokołów sporządzonych w okresie od 20 listopada 2018 r. do 21 marca 2019 r., tj. okresie nieobowiązywania przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 49 ustawy Prawo łowieckie dotyczących szacowania szkód łowieckich.

Badaniem objęto 57 spraw, w tym 25 spraw z łowieckiego roku gospodarczego 2017/2018, z tego dziewięć spraw zgłoszonych wiosną (marzec – maj), osiem spraw zgłoszonych latem (lipiec – sierpień), dziewięć spraw zgłoszonych jesienią (październik – grudzień); 17 spraw z łowieckiego roku gospodarczego 2018/2019, z tego osiem spraw zgłoszonych wiosną (marzec – maj), cztery sprawy zgłoszone latem (lipiec), pięć spraw zgłoszonych jesienią (wrzesień – listopad), w tym 11 spraw zgłoszonych w okresie 1 kwietnia – 23 sierpnia 2018 r.; 15 spraw z łowieckiego roku gospodarczego 2019/2020, z tego dziewięć zgłoszonych wiosną (luty – marzec), sześć spraw zgłoszonych latem (lipiec).

⁵⁴ We wnioskach nie podawano m.in. danych określających miejsce wystąpienia szkody (o których mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2 ustawy Prawo łowieckie) lub rodzaj uprawy (o których mowa w art. 46 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy).

przedstawiciele Izby Rolniczej w Opolu; m/ ani poszkodowani ani jednostka kontrolowana nie korzystali z uprawnień określonych w przepisach: art. 46d ustawy Prawo łowieckie (przewidującego możliwość wniesienia odwołania do nadleśniczego właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody), art. 46e ust. 1 ww. ustawy (przewidującego możliwość wniesienia powództwa do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody) oraz w art. 47 ust. 2 ww. ustawy⁵⁵ (przewidującego możliwość wystąpienia do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu).

(akta kontroli str. 225-236)

2.12. W kontrolowanym okresie Zarząd Koła nie otrzymał skarg dotyczących sposobu postępowania członków Koła przy szacowaniu szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 520, 526, 637)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Koło, w przypadku sześciu szkód łowieckich⁵⁶ (10,5% badanych), wypłaciło odszkodowania po upływie 30 dni od daty szacowania ostatecznego, tj. po terminie określonym w § 6 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. oraz w art. 46c ust. 8 ustawy Prawo łowieckie. Dla pięciu szkód z 2017 r. wypłata odszkodowania nastąpiła ze zwłoką wynoszącą 4, 6, 8, 88 i 150 dni, a jedno odszkodowanie z 2018 r. wypłacono ze zwłoką 16 dni.

(akta kontroli str. 225-236)

Prezes Zarządu Koła wyjaśnił, że wypłata odszkodowania po terminie wynikała z przetrzymania dokumentacji szkód przez osoby dokonujące szacowania szkód, jak też prowadzące dokumentację księgową.

(akta kontroli str. 222)

2. Pomimo wynikającego z art. 46a ust. 3 oraz z art. 46c ust. 4 ustawy Prawo łowieckie, a także z § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2019 r. obowiązku informowania przedstawicieli OODR o terminie dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego stwierdzono, że takie czynności nie były podejmowane.

(akta kontroli str. 197-216, 237-440)

Prezesi i Łowczy Koła wyjaśniając nieobecność przedstawiciela OODR podczas szacowania szkód łowieckich stwierdzili, że wieloletnia współpraca Koła z rolnikami wykazała, że zbędnym jest dodatkowe angażowanie przedstawicieli OODR do szacowania szkód. W działalności Koła nie było przypadku by rolnik kwestionował nieobecność przedstawiciela OODR.

(akta kontroli str. 197-216, 520, 526, 537)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, zaniechanie informowania przedstawicieli OODR o terminie dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego stwarzało ryzyko wystąpienia błędów w szacowaniu szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. Jednocześnie zwłoka w wypłacaniu należnych poszkodowanym odszkodowań naruszała prawa tych osób wynikający z przepisów ustawy Prawo łowieckie.

⁵⁵ Obowiązywał do dnia 1 kwietnia 2018 r. – uchylony przez art. 1 pkt 26 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U z 2018 r. poz. 651).

⁵⁶ Pięć szkód łowieckich z 2017 r., jedna szkoda łowiecka z 2018 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski
1. Informowanie przedstawicieli OODR o terminie dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego oraz zapewnienie terminowej wypłaty odszkodowań.
 2. Podjęcie działań zapewniających właściwą reprezentację Koła Łowieckiego Nr 3 PONOWA Kluczbork w obrocie gospodarczym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 6 grudzień 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Kontroler
Zygmunt Świętek
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
Podpis
Irena Zyman

